

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particulari : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 185/1935.

Pregătirea premilitară.

Inspectoratul pregătirii premilitare a tineretului între 18—20 de ani, introdusă, urmărind »întărirea sentimentelor morale și naționale, cultivând spiritul de ordine și disciplină cetățenească; dezvoltarea aptitudinilor fizice; dobândirea cunoștințelor militare elementare pentru o asimilare cât mai ușoară și repede a instrucției militare la chemarea sub drapel« prin On. Minister al Instrucțiunii și Cultelor ne trimite următoarea adresă :

No. 226.638/934.

Pregătirea premilitară a tineretului, urmând a începe în curând este necesar ca, departamentele cari conform art. 5 și 6 din legea respectivă colaborează la înfăptuire, să ia din vreme măsuri ca toate organele în subordine să fie avertizate asupra acestei colaborări.

Ministerul Instrucțiunii Publice a acordat o largă colaborare permițând membrilor corpului didactic a da tot concursul organelor militare ale pregătirii premilitare; astfel majoritatea profesorilor și învățătorilor vor încadra în mod efectiv centrele și subcentrele de pregătire premilitară organizate pe plăși și comune.

Pentru executarea însărcinărilor ce le incumbă din aplicarea programelor de pregătire, toate organele de execuție ale pregătirii premilitare, vor avea nevoie de concursul Înaltului Cler: pentru conferințele de educație religioasă și cetățenească, pentru șezători culturale, servicii religioase, etc., cum și ca membrii în comitele de colaborare.

Aceste comitete sunt instituite astfel :

— Un comitet central, pe lângă Ministerul Apărării Naționale (Inspectoratul General al Comandamentelor Teritoriale).

— Un comitet regional pe lângă fiecare Comandament Teritorial.

— Un comitet municipal la municipiile : București, Cernăuți, Chisinau, Cluj, Iași, Oradea, Timișoara, Craiova și Brașov.

— Un comitet județean pe lângă fiecare cerc de recrutare.

— Un comitet de pretură pe lângă fiecare centru (plasă) și — un comitet de comună pe lângă fiecare subcentru (3—5 de fiecare plasă).

În acest scop, cu onoare vă rog să binevoiți a

da dispozițiunile Domniei Voastre, pentru ca tot clerul, de toate treptele, să satisfacă toate cererile organelor de pregătire premilitară, asupra punctelor arătate mai sus și să ni se comunice membrii de colaborare hotărâți de D-voastră a face parte din comitete.

În special, Inspectoratul găsește absolut necesar ca ședințele de pregătire premilitară să înceapă sau să sfârșască cu o slujbă religioasă.

Din partea Noastră îi indemnăm pe toți preoții Nostri, ca să dea tot concursul lor acestei noi instituții naționale și patriotice, ținând conferințe de educație religioasă și cetățenească și colaborând ca și membrii în comitele din comună. În mod deosebit atragem atențiunea preoților nostri, ca în conferințele și cuvânturile ce le vor ține în legătură cu acțiunile de pregătire premilitară să dea dovadă de sentimentele lor de adâncă iubire de neam, pe care îl vor servi propagând pacea și bună înțelegere între fiii neamului și reținându-se de a aduce jigniri și ofense celor de altă credință religioasă. Unirea sufletească, dela care atârna și țaria neamului, o vom putea lucra prin dragoste și nu prin ură. Preoții nostri vor ști să arate tuturor, că sunt slujitorii lui Christos, care poruncește dragoste între oameni.

Preoții nostri în legătură cu pregătirea premilitară vor mai avea o deosebită grijă, ca aceea să se facă după Sf. Liturghie, cum prevede și legea, ca să nu fie nimeni împiedecat în a-și împlini și datorința creștinească de a asculta sf. Liturghie în fiecare Duminică și Sărbătoare. În acele cazuri, când tinerii în alt chip nu ar putea asculta sf. Liturghie, preotul va putea bina, și pentru ei va celebra o Liturghie deosebită, mai dimineață.

Oradea, 18 Ianuarie 1935.

Concurs la postul de cantor din Popești.

Se publică concurs cu data de 25 Februarie, pentru ocuparea postului de cantor din parohia Popești protopopiatul Marghita. Venitele sunt :

1. 2 jug. arător și 6 jug. fânaș, care poate fi întrebuițat și de arător.

2. Stolele obișnuite.

Petiționarii trebuie să aibă diploma de cantor.

Cererile se vor înainta senatului bisericesc din Popești.

Popești, 25 Ianuarie 1935.

Senatul bisericesc.

No. 320/1935.

Noile carnete de călătorie.

Pentruca să putem cere dela On. Minister să elibereze pentru preoții noștri și membrii lor de familie noile carnete de identitate cu reducere de 50% pe C. F. R., lăsăm, ca toți preoții, cari reflectează la carnet, până cel mult în 25 Februarie crt., să ne trimită:

1. fotografiile lor și ale membrilor de familie (soție și copii minori);
2. costul carnetelor cerute.

Fotografiile vor avea mărimea 6/9 cm., negre pe fond alb și iscălite în față.

Costul carnetelor este 30 lei pe cl. I, 25 lei pe cl. II și 20 lei pe cl. III.

Se poate plăti la orice stație C. F. R., sau se va trimite în numerar la Ordinariat.

În adresa, cu care se vor înainta fotografiile și chitanța de plată a costului, întrucât s'a vărsat la vre-o stație, se va arăta numele persoanelor, pentru care se cer carnetele, iară la copii se va arăta și data nașterii.

Oradea, 31 Ianuarie 1935.

De praznicul Părintelui Comun.

12 Februarie: aniversarea încoronării Sf. Părinte Piu XI.

În ziua de 6 Februarie se împlinesc 13 ani dela urcarea pe tron a Pontificalui Piu al XI-lea. Acest interval de timp relativ scurt, apare destul de lung, dacă ținem cont de durata stăpânirilor papale. Într'adevăr din cei 260 urmași a sf. Petru nu mulți l-au atins. Doar Piu al IX-lea a condus 32 ani biserica, încolo pe lângă timpuri de câțiva ani, deceniul este destul de rar.

Socotim aceasta aniversare, ca un bun prilej pentru a medita puțin asupra acestei insituiții.

Papalitatea este unicul organ de conducere, care se menține crescând în glorie și autoritate, — ceea ce este în deobște cunoscut și recunoscut, nu numai prin vorbe, dar și prin fapte — de aproape două mii de ani; păstrându-și neîntrerupt continuitatea dela înființare. Singur numai acest fapt ar trebui să dea de gândit tuturor, în vremurile de azi mai ales, când am văzut atâtea domnii dispărând, atâtea împărății desființându-se și când suntem martori, cum civilizația creiază o atmosferă de neîncredere și suspectări, producând o stare de continuă tensiune între neamuri, iar prin cultură am ajuns drept rezultat la o situație de nesiguranță și tulburare, produsă de mistificările teoreticianilor de economie socială a materialismului istoric — ducând la un haos fără precedent în istorie. Azi, în secolul luminii, când zădarnic ne zbatem, ca să putem străbate necunoscutul zilei de mâine, înfruntarea biruitoare a celor două

milenii, apare într'o aureolă de glorie profund impresionantă.

Și Doamne, câte greutăți nu a avut de întâmpinat Papalitatea în celea 19 veacuri; peste ce vremuri nu a trecut, fiind pururi expusă la toată vitregia vremurilor și îndurând întreaga răutate omenească. Fără legături familiare cași domniile pământești, neputând avea aliași în scop de a distruge pe cineva, singura bază reală a tovărășiilor terestre, fără a dispune de forța regiilor și împărățiilor, dușmănită de cei ce zădarnic o voiau alături de ei și subminată de cei ce și-o închipuiau rival — în mijlocul atâtor deslănțuirii de patimi și intrigi, ce altă putere ar fi putut să o salveze, când nici nu se apăra, și să o ducă la biruință, fără a se lupta prinzând arme, decât voința atotputernică a Celui ce a creiat-o? Dacă anumite aparențe ale istoriei încearcă a-i întuneca lumina dumnezeiască, ele, în fața celor cari judecă obiectiv și cinstit trecutul, apar, în realitate, dovada nimicniciei no-

PREAFERICITUL PĂRINTE PAPA PIU XI

stre omenești. Închipuiți-vă de altfel, ce ar fi fost viața lui Christos dacă, în loc să o descrie și interpreteze cei patru evangheliști, am judeca-o după relatările farizeilor. În acest veac al minunilor tehnice, oare nu simțim cu toții că, civilizația nu se poate substitui credinței și nici cultura nu-i capabilă de a înlocui sentimentul religios. După falimentul profețiilor miracolului socialist, de diferite nuanțe, iată-ne

convinși că „enciclopedist” și „cinstiți” sunt departe de a fi sinonime. In lumea noastră actuală, plină de scandaluri răsunătoare, dominată de teroare, zbătându-se sub tirania vișelului de aur, cine mai reprezintă atâta sinceră dorință de bine, lipsă de patimă și iubire de adevăr ca Papa dela Roma, în ale cărui enciclice răsună, cu adevărat, un glas din altă lume. Stăpânim văzduhul, iar nedisciplina noastră culminează în saltimbacurile negrilor din codrii meridionali. Scrutăm ghefarele polare, studiem fundurile mărilor și nu suntem capabili a fi în clar cu noi înșine. Prin mașini am schimbat aspectul lumii, numai noi am rămas mai pătimiși ca ori când. Vorbim de rosturile societății, dar scopul vieții noastre nu-l cercetăm.

Ne dăm seama în rarile clipe de reculegere scurtă, dar suntem incapabili de îndreptare. Par' că ar fi vremurile Testamentului Vechiu, când ne apăsa blestemul păcătului strămoșesc.

In mijlocul acestui vuet al desperării, glasul Romei trebuie să aibă ecou. Ne-a orbit lumina, în rătăcirea noastră mai este încă o stea călăuzitoare: îndemnul Locșitorului divin. Desiluzionații științei trebuie să știe, că: metodele de cercetare nicăiri nu sunt așa de multilaterale și complete că în investigațiunile sf. Scaun, că nicăiri nu se pune mai multă râvnă ca acolo în clarificarea chestiunilor, dând garanță absolută de competență și obiectivitate. Chiar și

dușmanii sunt obligați a recunoaște, că, disciplinată în cercetarea adevărului și neobosită în propovăduirea și realizarea binelui „Papalitatea reprezintă pentru toată lumea suprema autoritate a zilelor noastre.

Ce mare dar al lui Dumnezeu este pentru credincioșii Bisericei noastre de a ști, că există o putere nebirută de vreme, de a simți că, în mijlocul unei lumi în care totul se clatină, au un razim sigur, și de a cunoaște un for prin a cărui judecată îndurarea cerească cărmuește neputința științei și priceperii omenești.

In rândul celor 262, actualul Pontifice deține un loc de mare onoare. „Vreți reforma lumii, refaceți familia. Bucuria adevărată a zilelor voastre este iubirea copiilor. Dreptatea socială rezidă în recunoașterea deplină a demnității umane, căci deaproapele tău este chipul și asemănarea Celui de sus, ca ființă și existență”. Așa ne vorbește Roma astăzi nouă tuturor. Nu știu dacă îi auzim glasul, mă îndoiesc că-i pătrundem intenția, căci nu se prea arată urmarea faptică.

Să dea Dumnezeu, ca glasul actualului Pontifice să fie mai tare decât asurzenia noastră, distrații vieții profane; și să răsune încă mulți ani, pentru a avea bucurie văzând roadele dumnezeieștilor îndemnuri.

Dr. V. German.
medic.

Profesorul Dr. Vasile Suci.

Am avut norocul să-l cunosc în vârsta bărbăției, când caracterul unui om este pe deplin format, și singuraticile trăsături ale sufletului, obicinuiesc a se reliefa mai cu tărie, între anii 30 și 40. Mi-a fost doi ani profesor de teologie, trei ani prefect de studii în Seminarul teologic din Blaj; iar între anii 1910—1912, când dânsul era rector al Internatului Vancean, eu eram prefect de studii la acelaș institut.

Era de o voință extraordinară, căreia i se supunea totul — bineînțeles în locul întâi el însuși; știa să-și stăpânească întregul său eu cu o putere cum rar fi-se dă să vezi în lume. Voința lui tare ca oțelul i-a format acel caracter de granit, de care se frângea orice ispită și care nu cunoaștea decât calea dreaptă. In fața acestei voințe tari patimele omenești deveneau mielușei blânzi. Nici când nu și-a făcut nicio concesie: voința lui era stăpână pe omul întreg.

Ceea ce l-a caracterizat mai mult a fost pasiunea, pe care știa să o verse în toate acțiunile sale. Dacă se hotări să facă un lucru, îl făcea cu atâta suflet și cu atâta ardoare, conștiință și dragoste, par'că de acela, și numai de acel lucru ar fi atârnat fericirea lui întreagă. O lucrare începută de el și neterminată sau făcută pe jumătate, n'aș crede, să fi cunoscut cineva vreodată.

Această pasiune extraordinară l-a caracterizat și ca profesor și educator. Cât timp l-am avut de profesor n'a absentat o singură oră. Și deși în fiecare noapte, adesea până la orele 4—5 dimineața, lucra la Dogmatica lui, ca să ne poată da spre multiplicare zi

de zi prelegerile lui scrise pe nenumărate coale de hârtie, pe cari se înșirau caligrafic, fără corecturi aproape, slovele lui frumoase, rotunde, — la lecții era punctual ca ceasul. Nime dintre noi n'a observat niciodată, ca prof. V. Suci, care avea întâia oră în fiecare zi, să fi fost pe catedră obosit, plictisit sau nervos. Prelegerile lui de Dogmatică erau nu numai clare, dar și cete mai interesante între toate lecțiile pe cari le-am ascultat vreodată la vreo facultate. Nici azi nu știu un studiu, din câte am învățat la școli, cu atâta precizie, ca tocmai dogmatica.

Își iubea studiul și catedra cu pasiune, cum nu mi s'a dat să mai văd în viață. O singură dată i-a devenit totuși infidel pe 3—4 săptămâni, pentru a se arunca cu aceeași pasiune în alegerile de deputat, din primăvara anului 1906. Se decretase activitatea, și prof. Vasile Suci, care nicicând n'a făcut politică, convins acum că poporul român trebuie să se afirme cu toată demnitatea, — se asvârli-se în propaganda electorală în favorul tinărului avocat diecezan, și d-l Iuliu Maniu eși deputat de Alba-Iulia.

Pentru că-și iubea Neamul cu pasiune, fără însă să facă vreodată paradă din dragostea lui de neam, nu ura pe nimeni: nu ura nici pe Unguri. Programul lui politic și-l rezuma doar în următoarele vorbe: »Dacă s'ar face România-Mare în viața mea, eu altă schimbare în legi n'aș propune, decât înversarea celor două nume de popoare; în loc de »Unguri« să se scrie: »Români«.

Trăia retras ca un sihastru. Scurtele lui plimbări,

de cel mult o jumătate oră, le făcea pe Strada Lungă, sau înaintea internatului. Incolo nu mergea nicăiri, și de aceea lumea-l credea ursuz, deși nu era.

Ca rector al internatului — acum canonic — se ocupa de creșterea tineretului și de traiul lui iarăși cu pasiunea proprie lui. Punea mare fond pe aceea, ca elevii să arate bine, să fie în carne bună, și dacă observa că vreunul din ei e palid, nu se odihnea până nu afla pricina. În deosebi avea la inima pe elevii proveniți din părțile mai expuse maghiarizării: din Sătmar, și din Maramureș. Aceștia erau »liblingii« lui, pentru cari se făcea și munte și punte de câteori era nevoie.

Lua masa totdeauna cu elevii împreună, mâncând din aceleași mâncări cu ei. În vremea mesei ochii lui încontinuu cercetau pe cei 100—120 elevi și imediat observa, dacă careva nu mânca. Cum mâncările erau excelente, lucrul acesta se întâmpla mai adesea din cauza, că copiilor în vârsta de 10—12 ani, nu le prea place carnea. Atunci »delicventul« trebuia să se mute lângă d-l rector, de care era servit cu atâta amabilitate, încât... încât ar fi mâncat și pietri numai să scape dela »masa domnilor«.

Iubea tineretul școlar cu atâta ardoare, cum rar se vede la oamenii, de școală. Nu era aceea ștrângărie — adesea până la necuviință — pe care să nu o fi iertat copiilor, dacă avea convingerea că nu e făcută din răutate. De ștrângăriile mai răufite ale lor râdea uneori zile întregi cu multă poftă. Îmi aduc bine aminte de una. Erau în internat doi elevi — pe clasa treia sau patra — nepotul metropolitului Mihali, altul nepotul canonicului Bunea. Cum primăvara internștii aproape zilnic se scaldau în Târnava, un băiat mai mărișor, pare-mi-se din cl. VI. prinzând într-o mână pe nepotul vlădicului și în cealaltă pe nepotul canonicului, îi scufundă pe rând în apă cu euvintele: »Na vlădică, na canonică!«, apoi pe amândoi deodată zicând: »Na consistor!« Când pedagogul întors acasă povestii rectorului scena, acesta râse cu lacrimi. Zile dearândul apoi pune pe pedagog să-i povestească: »Cum a și fost treaba aceea cu consistorul din Târnava?«

Cu mâna lui n'ar fi pedepsit vreun elev pentru

toată lumea. Și când pedagogul aplica în prezența lui vreo corecție mai arzătoare peste partea posterioară a cutărui delicvent recalcitrant, își acoperea fața cu mâinile și adesea își astupa și urechile.

Interesant, că omul acesta cu o voință atât de tare, avea o slăbiciune de care nu putea scăpa: fumatul. Începuse însă să fumeze încă de când era elev pe cl. V—VI, și adesea ne spunea, că în Institutul »Propaganda Fide« din Roma, unde regulamentul oprea fumatul, lui singur i se îngăduise acest favor. Cunosându-și bine slăbiciunea proprie nu le-o lua în nume de rău nici elevilor mai mari din internat. După masă — în timpul cât elevii erau în internat — nici când nu se ducea în grădină anume pentru ca să nu deranjeze pe elevii cari aveau patima fumatului. În astfel de după mese ne adunam în odaia de sub poartă a pedagogului, unde de obicei jucam șah cu dânsul, iar după cină în camera mea la un ceas de »preferans«, jocul lui de cărți predilect. Acesta-i era singura și putem zice și zilnica lui distracție, în care asemenea știa să pună multă pasiune. Era adevărat nenorocit când cineva-l bătea în șah, și se bucura ca un copil, când »foaia«-i umbla bine și ne câștiga 5—6 »greștari« într-o seară.

Era modest ca toți oamenii cu adevărat mari la suflet și râdea cu multă poftă când făceau haz din modestia lui. Cu greu se încălzea pentru cineva, dar după ce-l primea în inimă, îi rămânea sincer și devotat prieten pentru totdeauna. Evlavia lui adâncă nu era nici excesivă nici afectată. El și'n fața lui Dumnezeu era bărbatul drept, cu fruntea ridicată, conștiința de aceea tărie de voință, care-l făcu să-și supoarte și mucenicia cu atâta răbdare.

Inteligența-i scăpărătoare, marea lui energie și caracterul lui firm i-au deschis calea spre cea mai mare demnitate ce o putea obține: scaunul de metropolit. Dar în sufletul lui, în cele mai adânci fibre ale acestui suflet nobil, Dr. Vasile Suciuc a rămas pururea profesor, profesorul iubitor de școală și de tineret. Dovadă sunt școlile ridicate de el împreună cu miile de tineri adunați în jurul său, »pe cari iubindu-i până în sfârșit i-a iubit pe ei«. **Simion Gocan.**

Maestrul Hubic și opera sa.

I. Epoca tinereții.

Au apărut două lucrări de ale iubitului nostru profesor de muzică, d. F. Hubic. Se anunță alte două.

Pentru noi, foștii lui elevi, apariția acestor lucrări este un motiv de nespusă bucurie și însuflețire pentru d. profesor.

De asemenea însuflețire am fost noi cuprinși în anul 1912, când, după o executare precisă, a apărut »Liturgia sf. I. Gură de Aur«. Sunt ani de atunci. Douzeci și doi de ani.

D-l profesor, om proaspăt ieșit din școală, cu mare elan tineresc, iar noi, elevii din cl. VI, VII și a VIII, nu cu mai puțină însuflețire pentru tot ce e frumos și bun.

Nu aveam noi pregătiri muzicale, dar sufletele noastre ardeau de dorul pentru tot ce e operă de artă. Cu ce însuflețire cercetam noi orele corale! Cu câtă pasiune comentam noi, — oameni cu pregătiri muzicale foarte reduse, — stilul nou, duhul profund

de care erau străbătute imnurile Sf. Liturghii. Ce știam noi despre curentele în literatura muzicală? De unde să fi aflat despre clasicismul lui Palestrina; despre clasicismul lui S. Bach, Händel, sau cela alui Haydn, Mozart și Beethoven. Ce știam noi despre polifonie, despre contrapunct. De unde să fi aflat despre luptă mare alui Rameau pentru introducerea »Armoniei« simple în locul »Contrapunctului« complicat?

De unde să fi aflat că, în literatura muzică există lirism, dramatism, realism, onomatopeism, verism, vagnerianism? Cum să fi aflat noi care este deosebirea între clasicism și romantism; realism și simbolism? Ca să le afli foarte acestea trebuie să faci studii sistematice, cum se fac azi în școlile noastre secundare. Pe vremea noastră, din nenorocire, muzica n'a fost obiect de studiu. Cultura noastră muzicală a fost restrânsă la orele corale dela liceu și la corurile noastre din internate. Cele dela liceu ținute de către

profesor, iar cele dela internat de unul mai inițiat dintre elevi. N'am studiat noi literatură muzicală. Am cântat însă aproape toate compozițiile marilor noștri maestri. Cu cât drag îmi aduc aminte de C. Porumbescu cel liric ce-și făcea impresia că ascultă pe G. Donizzetti, Bellini sau Verdi; de I. Mureșan, a cărui liră s'a amestecat cu dramatismul wagnerian în »Meșterul Manole«; pe G. Dima atât de subtil în prelucrarea și armonizarea melodiilor noastre populare și bătrânești!

Cunoscând pe acești autori atât de mult gustați de noi, eram în situația de a face comparație între ei, compozitori mai vechi și între profesorul nostru iubit și admirat. Nu știam noi multă carte, dar simțeam că un duh nou, un suflu străin străbate compozițiile d-lui profesor, care suflu nu l'am aflat la marii noștri compozitori din Ardeal.

Vedeam noi deosebirea mare în felul cum își exprimau ideea cei vechi și d. profesor. Vedeam noi că G. Muzicescu e așa de blând și solemn în compozițiile sale bisericesti, dar nu puteam fixa punctul ce deosebește pe profesorul nostru de el. Aflam noi ceva mai adânc la d. profesor, dar nu puteam ști de unde vine. Nu cunoșteam noi taințele acordurilor, nici puterea lor de exprimare.

Știam atât că, nimeni nu este mai mare, decât prof. nostru, așa de mare era stima și admirația noastră pentru prof. Hubic.

În timpul cât am stat la liceu am cântat și alte compoziții ale d-lui profesor, care toate au potențat această admirație pentru dânsul.

Cu aceste idei și sentimente de admirație, am părăsit băncile liceului. Îndată a și erupt războiul cel mare. Înzadar ne interesam de noile creațiuni, înzadar așteptam unele aprecieri asupra lucrării D sale. »Inter arma silent musae«. Nu doară că, d-l profesor, nu ar fi lucrat în timpul acesta, ci pentru că zângănitul armelor, bubuitul tunurilor și jalea nespūsă, pricinuită de ele, a sufocat orice glas, afară de glasul sufletelor cernite, a inimilor adânc îndurerate; a rugăciunii și a speranțelor mari, ce mijeau în sufletul fiecărui Român. Speranțe atât de frumoase realizate în anul 1918. Între zângănițul armelor nu cântă Muza. Stă retrasă, sfioasă, căci ei nu-i plac sălbătăciile armelor. Încurajează ea pe viteji, dar se îngrozește de sângele vărsat de către crudelii războinici.

În această atmosferă de jale, chin și durere, de nădejdi într'o mare fericire a neamului nostru la ce se putea gândi un suflet chinuit de durerea, că atâția flăcăi ai neamului românesc au pierit în cele patru părți ale lumii, decât la pace. Acești flăcăi nu se vor mai bucura de praznicul mare al neamului. Ei nu se vor mai bucura de pacea pământului. Ei dorm în veci somnul păcii. Și sufletul d-lui profesor, dornic de pace, creia compoziția »Pax«.

Sosită pacea, după unirea tuturor Românilor într'un stat național, retras în modestia lui admirabilă, d-l profesor, frământă idei noi în muzică. Lucrează intens la muzica bisericască. Îl preocupă ideea, să introducă instrumentele muzicale în compozițiile bisericesti. Adâncește melodiile noastre bisericesti atât de frumoase și, pe motive scoase din ele, compune liturghii pentru cor mix și bărbătesc cu și fără orchestră. Compune frumoasa slujbă a patimilor din Joia mare și Vinerea mare pe motive bisericesti și populare. Compune o liturghie pentru cor bărbătesc și instrumente de suflat. Muncă intensă. Munca harnică de albină.

Lucrează la melodii populare cu foarte mult simț de artist. Aceste melodii s'au cântat la Radio-București, însă nu s'au publicat. De ce nu-și publică d-l profesor compozițiile? Așa ne întrebam noi. Cum stam noi așa nedumeriți, iată că apar două lucrări deodată. Ce întârzie nu rămâne.

Ca unul, care în diferite roluri am luat parte activă la premiera aproape a fiecărei compoziții a d-lui prof. Hubic, după ce m'am specializat și eu în muzică, pot să-mi dau seama despre valoarea lor și-mi pot fixa punctul mult căutat, care deosebește pe compozitorul Hubic de alții. Acest punct îl formează adâncirea vieții religioase, a convingerii adânci religioase, care te face să adori pe Christos Domnul în orice moment din zi și noapte.

Această convingere adânc religioasă face, ca în operele sale să domnească nota profunzimei evlavioase. Imnurile din Sf. Liturghii te apropie de altar, și te fac să cazi în genunchi în fața Celui Preaînalt.

D-l profesor nu are nimic din sentimentalismul ușor, mistic și dulceag al compozitorilor slavi, sau a celor ce stau sub influința maștrilor slavi.

Slavismul acesta sentimental nici nu e nota caracteristică a poporului latin, din care avem fericirea să facem parte.

Compozițiile d. profesor Hubic reflectează adâncă sa convingere religioasă, care produce sentimentul religios, sentiment, pe care mulți îl confundă cu religiozitatea exprimată prin o mulțime de închinăciuni în fața icoanelor, însă fără să rostească, cu adâncă smerenie, cel puțin un »Tatăl nostru«. Această manifestațiune a sentimentului religios nu este totul, cum greșit cred foarte mulți creștini. Acest sentimentalism, plăcut urechilor, îl eliminează profesorul Hubic. La dânsul sentimentalismul cucernic este împreunat cu dramatismul uni suflet sbuciumat, fiindcă, acest suflet zilnic, are să lupte în contra răului (păcatul) de care odată scăpat, trebuie să-l apropie, cât mai mult, de Dumnezeu, Creatorul său.

Fixată această notă fundamentală, va trebui să distingem două epoci în compozițiile d-lui prof. Hubic.

Epoca I, până la 1918. Adică până la realizarea idealului național: Unirea Românilor.

Epoca II, dela 1918 până azi.

Epoca întâiu; epoca tinereței. Epoca a doua; epoca bărbăției.

Omul, în vârsta tinereței, în floarea tinereței, este plin de avânt, și idealism sfânt; este pătruns de focul dragostei pentru tot ce e frumos și bun; este condus de sentimentalism. Da, și d-l profesor Hubic este sentimentalist, este liric, în epoca aceasta. Dar lira lui sentimentală este stăpânită de acea religiositate, care nu permite nici un vulgarism, sau și ceva mai rău. Iată de ce avem în »Sfânt«, »Cu vrednicie«, »Pre tine Te laudăm«, »Unul Sfânt« din »Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur« imnuri pline de așa adâncă proslăvire. Iată de ce găsim, în aceeași Liturghie, imnul »Cu vine-se« la adresa Prearuratei Fecioare Maria, de cât care mai frumoase și mai sugestive aproape că nu găsești. Iată de ce găsim în toată »Doxologia« acest lirism cucernic și sfânt. O! »Doxologia« este un cap de operă. Găsești în ea nevinovăția sfântă a copilașilor și a ingerilor exprimată, atât de frumos, la început chiar, prin corul de femei. Găsești adâncă rugăciune de închinare a Magilor. Găsești nespūsă fericire a Maicii Domnului pentru harul dumnezeesc de a fi aleasă din veci, să se nască dintr'însa »Cel neîn-

căput, Christos». Cât de adâncă e rugăciunea Ei de adorare: »Doamne'mpăratul cerului«. Da, în aceste compoziții, precum și în »Psalm 93« este lirism și sentimentalism, însă aceste conțin cel mai adânc adevăr: Proslăvirea Domnului. Melodiile acestea sunt pline de adevăr, după cum sunt și cele ale lui G. Verdi, autorul curentului verist. Noi admirăm de atâția ani, din 1914, această compoziție și ce pagubă, că n'a văzut încă lumina tiparului. Dacă ar scoate-o, cred, »Te Deumurile« ar răsuna, în lung și lat, de glasul ei îngeresc.

Când vom vedea splendidul concert »Psalm 93« plin de putere? Sau melodrama, »Gornistul dela Gri-șița«, la compunerea căreia, autorul, s'a inspirat din imnul țării libertății, a Franței, și care conține atâta realism și onomatopeism, încât ascultând numai muzica. găcești textul scris de poetul Nenițescu. Melo-

drama: »Broaștele«, pe care am auzit-o declamată, cu atâta măiestrie, când eram încă licean.

Când vom avea fericirea să ascultăm frumoasa compoziție »Răsai asupra mea lumină lină« după poezia atât de clasică a lui M. Eminescu? Tot așa »Isaia saltă« dela slujba Sf. Cununii? Când se vor da publicității cântecele popoarele atât de frumos armonizate? Iată câte lucrări prețioase sunt ascunse, în sălțarul d-lui profesor, de mulți ani! Aceste compoziții toate sunt din epoca tinereței. Toate sunt străbătute de suflul cald al lirismului amestecat cu elementul realismului. Deși lirice, în ele se poate descifra și o mare doză de dramatism.

Multe momente plăcute ne-au procurat aceste compoziții. Puteam noi, tineri însufleșiți, să nu-l adorăm pe profesorul nostru, care a creat atâtea compoziții frumoase?

A. Iluțiu.

Inmormântarea Mitropolitului V. Suci.

Marți, în 29. I. 1935, a avut loc la Blaj, înmormântarea Mitropolitului Vasile Suci. A început cu o s. liturghie oficiată de E. S. I. P. S. episcopul Valeriu Traian Frențiu, asistat de 11 preoți și a continuat cu prohodul săvârșit de toți cei patru episcopi români uniți. Deși nedecretată, totuși a fost o adevărată înmormântare națională. O adunare de episcopi români și de altă lege, un sobor întreg de preoți, o mulțime nesfârșită de țărani. Alături de vechii și încercații pompieri ai Blajului, acolo era compania de onoare a Vânătorilor de Munte, dela Aiud, în frunte cu d. general Nicolau. Colonelul Drossu, reprezentantul Casei Regale. Excelența Sa Mgr. Valerio Valeri, nunțiul apostolic, decanul de drept internațional al Corpului diplomatic din România. Părea că toată lumea din Oradea până în Constanța și din Maramureș până la Hotin își dase întâlnirea, pentru ziua aceasta. în mica noastră Romă. E cu neputință să trecem în revistă pe toți și toate. Abia această ocazie a arătat, în chipul cel mai luminos, de cât respect și dragoste s'a bucurat mitropolitul Vasile nu numai la credincioșii săi, ci și departe, dincolo de hotarele vastei sale arhiepiscopii, la cei de altă limbă și lege. Ca atâția din marii fii ai Blajului, el a fost cu mult mai mult decât s'a părut și chiar decât a fost ținut de atâția din cei mai buni prieteni ai săi în viață. Dacă s'ar culege toate mărturiile de jale sinceră, prilejuite de moartea lui în țară și în streinătate, s'ar obține nu numai un mișcător mănunchiu de flori cernite, ci și un document trainic de ceea ce se chiamă superioritatea valorii morale. Una din publicațiile periodice ce apar la Blaj ar fi indicată să facă acest frumos și durabil act de pietate. În adăstarea lui, lăsăm să urmeze trei din cuvântările funebre, rostite cu acest trist prilej. Sunt cuvântările d-lor miniștri Al. Lapedatu și Dr. C. Angelescu, precum și a E. S. I. P. S. Mitropolit latin Alexandru Cisar. Afară de acestea, s'au rostit și alte cuvântări de P. canonic, acum vicar capitular, Victor Macavei,

de d-l Dr. Nicolae Lupu, Prof. Al Borza, D-na Livia Boilă, Prof. Dr. Iuliu Moldovanu, P. Pall, Gr. Pădurean, Cor. Suci și Gh. Biriș. Reproducem pe ale celor dintâi trei, fiind glasuri mai rare la manifestațiile noastre bisericești.

P. I. G.

Cuvântarea d-lui ministru Al. Lapedatu.

Depunem, azi, spre veșnică odihnă, în acest istoric pământ al Blajului, trupul liberat, în sfârșit, de îndelunga-i și trudnica-i obidă a celui ce a fost până alaltăieri, arhiepiscopul și mitropolitul Vasile, și deși știam bine că — dată fiind natura gravă a boalei de care suferia în ultimii ani — sfârșitul fatal poate veni în orice moment totuși, de când el s'a produs, o grea și copleșitoare durere a cuprins și învăluit sufletele noastre. Căci în răposatul în Domnul, pierdem pe omul care și-a îndurat cruda-i soartă cu o virtute sufletească, cum, desigur, numai la mucenicii de odinioară mai putem găsi asemănare, — pe românul bun și de inimă, care, întreaga-i viață, și-a păstrat, genuine firea și mentalitatea, credințele și sentimentele aduse din lumea bravă și vrednică a țărănimii din care a pornit, — pe profesorul și cărturarul, învățat și luminat, serios și conștiincios, care și-a închinat munca istovitoare, de zi și de noapte, creșterii și educației tinerimii clericale, dezvoltării și înaintării literaturii religioase, — pe prelatul, care, ajuns la cea mai înaltă treaptă ierarhică a bisericii sale, a înțeles și a știut să-i reprezinte, să-i susțină și să-i apere interesele vitale cu cea mai înaltă conștiință a îndatoririlor sale și cu cea mai devotată râvnă a demnității sale.

În această din urmă demnitate și în rolul pe care l-a îndeplinit în cadrele ei, posteritatea va judeca și aprecia, de bună seamă, pe răposatul în Domnul Arhiepiscop și Mitropolit, ca pe unul din cei mai meritoși și valoroși ierarhi ai bisericii române unite și, în acelaș timp, din cei mai buni și mai devotați fii ai neamului. Căci, deși relativ, scurtă, păstoria sa a căzut în vremurile de mari schimbări și prefaceri, de noi așezări și orândueli ale României întregite, care priveau și atingeau, în cel mai înalt grad, și biserica în fruntea careia mult regretatul Mitropolit ajunsese.

De aci marea sa grijă și neogoița sa râvnă nu numai de a păstra acestei biserici și instituțiilor ei

pozițiile dobândite prin lupta și jertfa predecesorilor, ci și de a-i asigura, în mijlocul acestor prefaceri și schimbări, așezări și orânduiri, o situație prin care să-și poată îndeplini, și mai departe, misiunea pe linia vechilor și glorioaselor tradițiuni și în spiritul nouilor și inexorabilelor necesități.

Lupta aceasta a fost, se știe, grea. Numai cei ce l-am văzut și l-am urmărit de aproape întru apărarea drepturilor și promovarea intereselor bisericii române unite, știm cât suflet eroic a cheltuit fericitul în Domnul, ca nimic din patrimoniul moral, spiritual, cultural și național al înaintașilor să nu să piardă și ca opera lor să fie asigurată în dezvoltarea ei prin noi așezăminte școlare și bisericești, sociale și filantropice.

Înalta conștiință și profundul simțământ al îndatoririlor sale, care i-au dat tăria rezistenței, i-au adus și mulțumirea izbânzii. Căci biserica-i este, astăzi, deplin asigurată și rosturile ei deplin lămurite în cadrul vieții naționale. Meritul este și rămâne, pe de-a-n-tregul, al fericitului mitropolit, ca conducător al vrednicilor și zeloșilor săi colaboratori. O știe întreaga lume românească și o vor mărturisi, de-apururea, monumentalele ctitorii și numeroasele așezăminte de tot felul cu cari a ținut să împodobească acest istoric centru al Blajului, crescându-i în chip așa de însemnat viața culturală și prestigiul național.

E firesc, deci, ca Ierarhul care astfel a știut să fructifice talantul încredințat lui de Celetotputernic și să lase în urmă o operă așa de frumoasă, să-și fi așteptat deslegarea din această viață pământească cu liniștea și seninătatea pe care i-o dădea conștiința datoriei împlinite și chiar a jertfirei de sine. Și e firesc, iarăși, ca moartea lui să fi îndoliat nu numai pe credincioșii pe care i-a păstorit cu atâta demnitate și vrednicie, ci întreaga lume românească, care știe și cunoaște meritele pe cari și le-a câștigat în viața neamului nostru.

Iată de ce, guvernul țării socoate de a sa înaltă datorie să dea expresie acestui doliu, omagiind, cel dintâiu, memoria marelui defunct. Cu pietate și respect, mă inclin deci, ca reprezentant al său, în fața rămășițelor pământești ale celui ce a fost dr. Vasile Suciuc, aducând amintirii sale scumpe și în veci neuitate prinosul întregii și binemeritatei recunoștințe, pe care i-o datorește România întregită, pentru partea sa de contribuție la opera de nouă organizare și de consolidare a vieții noastre de stat.

Cuvântarea d-lui dr. Angelescu.

Împreună cu biserica, școala românească îmbracă astăzi haina de doliu spre a plânge pe mitropolitul Suciuc, pe unul din marii frunțași și ctitori ai școlii și ai bisericii.

Rareori s'au putut vedea într'un mod atât de caracteristic, îmbinate într'un suflet, dragostea de biserică și dragostea de școală ca la ilustrul dispărut, ca la marele ierarh care a fost Vasile Suciuc.

Amvonul și catedra erau două forme ale aceluiași cult, două expresiuni ale aceluiași sentiment interior.

O singură credință întrupată în două preocupări, două posibilități de acțiune pentru a traduce în faptă ceea ce izvora dintr'o simțire caldă, dintr'o convingere adâncă de ceea ce trebuia să fie datoria unui ierarh care păstorește nu numai o turmă de credincioși dar și o națiune cu tradiții și cu drepturi în trecut, în prezent și viitor.

Prin aceasta mitropolitul Vasile Suciuc așezat pe linia glorioasă a marilor vlădici ai Blajului, a acelor străluciți capi ai bisericii cari, ținând într'o mână cârja arhi-păstorească, știau că trebuie să țină în cealaltă mână cartea: cartea cea plină de înțelepciune și dătătoare de lumină, cartea deschizătoare de orizonturi noi, cartea care lămurește mințile, cartea care deschide sufletele și întărește conștiința de sine și de neam.

Desigur cu vrednicie a păstorit mitropolitul Suciuc peste cuviosii bisericii căreia i-a fost cap și conducător, dar nu mai puțin frumoasă și rodnică i-a fost munca pe care a închinat-o școlii românești.

Activitatea lui culturală poartă pecetea nobilului său suflet. Ea a fost inspirată de virtuțile cele mai alese: caritatea creștină, dragostea de neam, credința în puterea învățurii și în lumina poporului.

A lucrat cu abnegație, cu lepădare de sine, cu jertfă personală, cu stăruință și cu modestie.

Mulțumită acestor însușiri alese, a reușit să strângă mijloace mari din contribuțiuni personale și să realizeze, o operă școlară impunătoare, adăugând o pagină strălucită la glorioasa istorie culturală a Blajului.

Locșitor al mitropoliei Blajului, în 1917 după moartea mitropolitului Mihali, Vasile Suciuc se opune cu dârzenie în acele vremuri grele pentru românism la încercarea guvernului ungueresc de a introduce limba maghiară ca limbă de predare în școlile românești ale Blajului. Împins de un înalt patriotism, el renunță la ajutorul ce-i dădea guvernul maghiar pentru școli și strânge fonduri dela frunțașii bisericii sale comunicând guvernului că în lipsa unui mitropolit răspunzător nu poate lua o hotărâre care să schimbe caracterul național al școlii românești.

Urcând scaunul mitropolitan în 1919, salutat în numele suveranului țării de principele moștenitor de atunci, prin cuvinte care aminteau glorioasa tradiție culturală a Blajului, mitropolitul Suciuc și-a înțeles în cel mai desăvârșit chip chemarea către țară și către neam și în afară de îndatoririle sale păstorești condus de un înalt patriotism, el și-a concentrat o mare parte din activitatea sa pentru înălțarea poporului, pentru propășirea școlii românești.

Cu obolul săracului a înființat orfelinatul care a avut menirea să adăpostească pe orfanii de război amenințați cu deznaționalizarea în orfelinatele unguerești, înlesnind acestor vârstare românești să învețe carte în școlile primare în liceul din Blaj și în școala de arte și meserii care funcționează astăzi în clădirea sa proprie.

Conștient de ceea ce înseamnă pentru viitorul unui neam educația fetelor, cunoscând din experiență primejdia pe care o înfățișează școlile de călugărițe străine, el a înființat marele internat adăpostit în splendidul palat ce poartă numele de Institutul Recunoștinței.

Clădit în cea mai mare parte din daniile foștilor elevi ai Blajului, numele frumos pe care îl poartă institutul este astăzi prin el însuși un evocator al unuia din cele mai înalte simțăminte ce inobilează sufletul și înalță o inimă creștină.

El a complectat această admirabilă instituțiune care adăpostește peste trei sute de fete prin crearea unui ordin călugăresc alcătuit din călugărițe române.

Aceiași înțelegere patriotică, aceiași înțelegere românească l-au condus în a construi palatul în care

a fost instalată școala normală de băeți precum și școala superioară de comerț.

Toate aceste creațiuni au izvorât dintr'un suflet de bun creștin și de mare român. Ducând o viață simplă, o viață modestă, el a trăit, a simțit, a cugetat și a lucrat numai ca să poată realiza o operă de educație morală sănătoasă și adânc românească, o operă care să contribuie simțitor la consolidarea temeliiilor statului românesc întregit.

Mitropolitul Vasile pleacă dintre noi înainte de vreme. El închide însă ochii cu mulțumirea că în scurtă perioadă de activitate ce i-a fost hărăzită de voința Celui prea înalt, renunțând la tot ce viața poate da unui om ca satisfacții materiale, el a dăruit ce-i aparținea pentru operele culturale cărora își dedicase viața.

Trăind în chinuri trupești și murind sărac, el lasă cea mai bogată moștenire la care poate năzui un om superior.

Vasile Suciul a putut închide ochii fericit, căci fericirea lui a fost aceea a spiritelor de elită, fericire alcătuită din satisfacții imateriale, singurele adevărate și durabile.

Reprezentând școala și cultura românească, ministrul instrucțiunii avea datoria să nu lipsească dela această tristă solemnitate pentru a pleca genunchii cu smerenie în fața rămășițelor marelui ierarh, în fața marelui român, iconă vie a virtuților creștine și a patriotismului luminat.

Cuvântarea I. P. S. S. Mitropolitului Alexandru Th. Cisar.

Stând înaintea sicriului unui mare ierarh, a Mitropolitului român-uniat Dr. Vasile Suciul, văd înalți prelați și demnitari în frunte cu Nunciul Apostolic, autorități civile și militare, Cler și Eparhioți veniți din toate părțile țării în semn de cordială participare la doliul Blajului pentru unul din cei mai buni fii ai săi.

Biserica română-uniată este azi cernită în dublu doliu: — toți cei de față aducem prinos de venerațiune celui decedat, care în anii săi de viață pământească întruni știință, virtute și patriotism. Despre știința s'a dau mărturie scrierile sale teologice, — virtutea lui o recunoaștem în răbdarea stoică a suferințelor, — iar patriotismul său îl putură aprecia cei cari au avut prilejul să-i fie prieteni și colaboratori. Pentru a dovedi însă tuturor cât și posterității năzuințele inimii sale de român, de creștin și păstor sufletesc, de Arhiepiscop și Mitropolit al Bisericii Unite din România-Mare, decedatul stăruie din răspuțeri pentru înfăptuirea unei opere grandioase, pentru acel monument trainic și neperitor al înțelegerii nevoilor, al prevederii pentru întărirea și dezvoltarea culturii și moralei creștinești, ce-l reprezintă clădirile mărețe ale »Institutului de Recunoștiință«.

Iată câte gânduri într'adevăr mari se îmbulzesc în mintea noastră când privim cu jale coșciugul ce adăpostește rămășițele pământești ale acestui venerat Arhiepiscop, care mai mult se gândi la aproapele său decât la sine, mai mult avu grije de viitor decât de clipele grele ce le trăi. Ne cuprinde parcă o înfiorare când ne dăm seamă cât de repede se isprăvesc zilele noastre de muncă și cât de neașteptat ni-se deschide drumul spre vecie. Cuvine-se în asemenea clipe duiioase de reculegere să ne întărim cu mângăierea Sfintei Scripșuri; voesc deaceea să reamintesc un episod din viața Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Predică Fiul lui Dumnezeu într'un rând iar la miile de oameni, vorbind despre Ioan Botezătorul, — muștră pe cei vinovați pentru vorbe nechibzuite, îi intimidă prin cele ce se vor petrece în ziua Judecării de pe urmă, — aduse laudă Tatălui ceresc, — apoi privind în depărtări și prevăzând suferințele multora, ochii săi radiau nemăsurată milă și bunătate, iar inima lui era plină de compătimire, astfel că întinse brațele sale spre popor invitând cu gest de mărinimie divină pe cei suferinzi zicând: »Veniți la mine voi toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni pe voi!«

Fraților și cel din sicriu fu chemat și el auzi porunca blândului Isus: atunci sufletul lui s'a avântat către Domnul cu deplină credință în dreptatea și mila celui Atotputernic pentru care lucrase o viață întreagă spre a întări credința multora; către Domnul s'a avântat în deplină nădejde spre a primi din mâna celui Atotmilostiv răsplata celor drepti pentru resemnarea, cu care îndurase timp îndelungat de mai mulți ani neajunsurile și greutățile suferințelor trupești; — către Domnul s'a avântat cu iubirea desăvârșită a robului care bucuros își dă viața pentru Stăpânul iubit ca să-și arate adâncă recunoștiință. Socotesc că de multe ori decedatul se va fi gândit la cuvintele lui Isus Hristos: »Veniți la mine voi cei ce suferiți!« — fiindcă dânsul fusese din numărul aceluia cari s'au trudit și au suferit. N'am auzit din gura decedatului altă tânguire decât aceea, că n'ar mai fi în stare să lucreze cât ar dori și cât ar trebui — și mereu adăugă: — Fie însă numele Domnului binecuvântat! Cum va vrea Domnul!

Iar când acum trei zile Domnul din ceruri te-a strigat pe nume, tu ai răspuns fără șovăire: — Iată-mă, Doamne! — și ai plecat dintre noi la Cel ce alină suferințele și le preschimbă în nestimate odoruri ce alcătuiesc coroana de glorie a vecinicii fericite. Ca oamenii noi deplângem moartea aproapei, fiindcă ne răpește viața sa pământească, — dar nu ne întristăm fără mângăiere ca creștini, deoarece în pieptul nostru încolțește convingerea că nicăieri sufletul omenesc nu-și găsește fericirea decât la Făptuitor, în acele tinuturi desăvârșite unde nu i lacrimă sau durere, nici desamăgire sau umbră de răutate, unde nu-s clipe de bucurie trecătoare, ci acea fericire — nouă încă necunoscută — pe care inima noastră o dorește cu atât neșaf.

În numele Bisericii romano-catolice din România îți zic, venerat Confrate: »Dormi în pace în glia strămoșească, odihnește-ți trupul trudit până'n ziua Învierii, — iar sufletul tău nobil suindu-se spre tronul dumnezeirii să se roage pentru noi, cari am rămas încă pe acest pământ; roagă-te împreună cu ceata venerabilă a predecesorilor tăi pentru binele Sfintei Biserici și cere stăruitor dela Împăratul împăraților o rodnică binecuvântare pentru scumpa noastră patrie! Amin.

— **Observatorul.** An. VIII, Nr. 1—2. — Prețioasa revistă a PP. Augustinieni Assumpționiști dela Beiuș, prezintă cititorilor săi și în numărul de față cu care intră în al optulea an de existență, un material bogat și select. Între articolele notăm cele semnate de Exc. Sa Dr. Frențiu, dd. Dr. Al. Fântănar, R. Munteanu, Ion Ceparu, Dinu Soare, M. Th. Carada, d-na Mia Frollo, Dr. N. Flueraș, Prof. V. Puia, Prof. Dionne, Dr. Elefterescu, V. Cordoș etc. Sunt pline de miez și de viață. Recomandăm intelectualilor noștri abonarea Observatorului-ului în cercuri cât mai largi. Abonamentul anual: 150 Lei, (pentru studențime se acordă reducere).

Și se duc ca clipele . . .

— Gânduri creștinești. —

(Urmare)

Dar Scriptura ne ușurează posibilitatea acestei unice, nemiloase dări de seamă, când ne spune că vom da seamă *doar de ultima clipă a vieții noastre*: căci aceasta cuprinde în sine pe toate celelalte, — le însumă, le cuprinde cantitatea și calitatea: »În care parte va cădea pomul, spre răsărit sau spre apus, acolo va rămânea«.

Ați văzut cum crește Crișul, primăvara, de ploile cele multe și de topirea zăpezilor iernii. Îi măsurăm fiecare picătură cu care crește? Nu; privim doar ultima creștătură, gradul ultim la care a ajuns; suprafața ultimă înregistrată, ne arată toată *cantitatea* apei ce s'a adunat în totalitatea clipelor de ploaie și topire. Dar suprafața ultimă îi arată și *calitatea*: *Dacă e turbure la suprafață e turbure până în fund.*

Așa e și viața noastră sufletească: dacă e păcătoasă în ultima clipă, e mănjită de păcat toată viața noastră, căci ultima clipă e rezultanta tuturor clipelor ce o compun.

Dacă se întâmplă, — cine ne asigură, că nu se poate întâmpla, — ca cineva să aibă un singur păcat de moarte în clipa ultimă a vieții sale — va fi condamnat. Aceasta e învățătura Scripturii!

Dar cari sunt considerațiunile, cari ne-ar putea face să afirmăm că aceasta ar constitui o nedreptate?

Dar cel ce *ucide* o singură dată, *într-o singură clipă*, în o ultimă clipă un singur om, după care clipă e prins, — *nu e condamnat* pentru această clipă? Și nu e o întrebare viață ucigaș, chiar dacă și-ar ispăși pedeapsa?

Este aceasta o nedreptate? Nu, căci omuciderea nu răsare în suflet din neant, ea e încoronarea unei vieți de mânie nestăpânită, de ură neînfrănată, de calomnie nereșinută, de mii și mii de gânduri ucigașe, cari și-au găsit prilejul de-a se întrupa în uciderea condamnată. Ocaziunea *îl arată* pe hoț, nu-l face! Cel ce a omorât a fost ucigaș înainte de-a ucide în fapt, ocaziunea l-a arătat în fața lumii pentru a fi judecat, ca să fie apărâtă lumea de el.

Tot astfel și cel condamnat pentru *un singur păcat greu*. Căci păcatul greu răsare din melegarul așezat pe gunoiul dospit al disprețului legii; răsare din disprețul neconținut al autorității și a cuvântului lui Dumnezeu, — *în cele mici*. Ocaziunea te arată că nici în cele mari nu ești respectuos, mai ascultător.

Faptele bune sunt gradele plus (+) ale termometrului dragostei față de Dumnezeu, arată căldura și fărâia dragostei noastre față de El.

Păcatele grele, patimile sunt gradele minus (-): lipsa dragostei, frigul și înghețul.

Nu ne mirăm de loc că un singur grad de frig sub zero îngheață floarea plâpândă și înghețată rămâne pe vecii vecilor.

Pentru ce dar ne-am întreba atunci: că unde-s faptele bune din viața păcătosului condamnat pentru un singur păcat de moarte, — în aprecierea dreptății dumnezeiești? Dar unde sunt gradele de căldură trecută în viața plantei înghețate de brumă? Și ce-i folosesc plantei înghețate toată căldura trecută a soarelui de vară, în care s'a răsfățat, s'a nutrit și în care a crescut? Nici amintirea nu i-o mai poate nutri, căci este moartă. Moartă. Moartă de un singur îngheț. Singur, dar îngheț. Multiplicarea, repetarea lui mai puțin adaugă, decât desăvârșește.

Care e clipa ultimă a vieții noastre? *Aceasta în care suntem acum*, căci poate e ultima clipă de căldură și dragoste dumnezească pentru noi! Pentru că cele ce urmează vor fi ca și aceasta: păcătoase dacă suntem în păcat și tot așa va fi și ultima, dacă nu ne întoarcem! Când? Acum? În momentul în care suntem conștii de conștiința păcatului ce ni s'a înstăpănit pe suflete.

Credem că va face să așteptăm să facă Christos *minunea* ce a făcut-o cu *tâlharul din dreapta*, care s'a întors în ultima clipă a vieții lui, pe lemnul crucii? Dar acela s'a întors atunci, când l-a cunoscut pe Christos și s'a întors îndată ce l-a cunoscut că El e Christos fiul lui Dumnezeu celui viu. Marea scuză a vieții lui de tâlhar a fost că nu l-a cunoscut până atunci. Iar marele noroc i-a fost tocmai pedeapsa pământească a păcatelor sale: a fost condamnat să moară *pe crucea de pe care l-a cunoscut pe Christos, cu care împreună a fost răstignit*. Nu numai l-a cunoscut, — l-a recunoscut, l-a apărât împotriva tovarășului său de nelegiuiri pe care-l rușinează, iar pe sine se umilește, recunoscându-și vina: »Noi cele vrednice de faptele noastre luăm«. Il compătăimește pe Isus și i se'nchină: »Acesta nimic n'a păcătuit. Adă-ți aminte de mine, Doamne, când vei veni întru împărăția ta«. Îi recunoaște și-i mărturisește atotputernicia și Dumnezeirea.

S'a și învrednicit de răsplata cuvenită unui suflet curățit, în focul dragostei depline, de toată vina și tina păcatului: *Astăzi* vei fi cu mine în raiu. Astăzi, adevă în clipa în care s'a întors, care a fost una cu clipa în care a murit și a intrat curat în patria celor curate.

Iată o singură clipă, clipa ultimă, singura în felul ei din toate clipele vieții lui, a făcut din tâlharul Dismas — sfântul Dismas!

Putem avea noi o astfel de clipă ultimă, surprinzător de unică, noi cei ce-l cunoaștem pe Christos înainte de păcatele noastre?!

Deci clipa noastră ultimă va fi așa cum o vrem acum, în momentul, când ne vedem vina și patima. Pentru ce continuăm să mergem spre apus, din moment ce vedem, știm, că drumul nostru trebuie să meargă spre răsărit? Pentru ce vrem să ieșim *măine* din ogașul pierzaniei, când *azi* am luat cunoștință, și avem putere de a ne smulge spre țara fericirii?!

Vai nouă, dacă pierzând clipa, pierdem totul, vai nouă, dacă pierzând pe »astăzi« și »acum«, nu vom mai avea »măinele« din care să putem face »azi«, și dacă »măine« va fi tot ca și »azi«!

Dacă *clipa*, dacă *azi*, dacă *acum*, dacă *prezentul* e totul, singurul real, singurul existent, pentru ce toată viața noastră socială, națională, e aranjată împotriva acestui adevăr, organizată fiind pe *trecut* și *viitor* și nici decât pe prezent. Răzimată pe »măine«, nici decât pe »azi«.

Au nu găsim refugiu la veșnicul »măine« pentru toate lucrurile ce ar trebui făcute azi? Pentru a nu le face de loc, dar pentru a ne mângăia cu problematicul măine! Dar fapta de azi nu are măine, nici foamea de azi se va alina măine.

Funcționarul pus pentru treaba țării și năcazul tău de azi, nu te tratează cu ceea ce afirmă că și-a făcut; nu te uimește cu ceea ce-ți promite că-ți va

face »măine«, — ca să nu-ți faci, iar tu să fii împăcat și mângăiat cu ceea ce nu-ți face acum, nici îți va face vreodată!

Dar educația națională nu se pare, că-și are rațiunea de-a fi în preamărirea trecutului pe care-l prezentăm tinerilor generații atât de bogat în fapte, atât de admirabil, încât îi dezvoltăm simțul de admirație mai mult decât pe cel de imitație.

Nu se învață trecutul pentru sine. Historia est magistra *vitae*. Ci pentru prezent. Ca să-l învățăm pentru aceea-l admirăm, luând ce e bun, încunjurând ce e rău din el.

Noi privim faptele trecutului și facem pe copiii ce-i educăm să privească faptele lui Ștefan cel Mare, ale lui Mihai Viteazul, după zisa poetului:

»Noi privim luptele voastre,
Cum privim vechea armură
Ce un uriaș odată, în războaie a purtat«.
Mărimea lor, »trece slaba-ne măsură«...
»Ne îndoim dacă astfel de oameni
Întru adevăr au stat!«

Da, uităm să spunem, că dacă a putut exista în trecutul nostru un Mircea, Ștefan și un Mihai, pe lângă sufletul lor mare — e pentru că au existat miile și zecile de mii de răzeși și moșnegi fără de nume, eroi necunoscuți, cari au făcut posibilă strălucirea sufletului lor peste veacuri; e pentru că aceștia *și-au iubit sărăcia și nevoile și neamul*. Aceasta trebuie să o spunem tinerelor generații, dar mai ales să le spunem că deși nu se așteaptă, dela unul fieștecarele dintre noi faptele lui Mihai Viteazul, nici ale lui Ștefan cel Mare; la aceasta se recere un întreg concurs de împrejurări, *care nu depind de noi*. — dar putem avea cu toții, și eu și tu: *inima lui Mihai Viteazul*, de a ne iubi neamul și țara, cu toate nevoile lui, cu toată sărăcia lui, chiar cu toate greșelile lui; de a o iubi mai presus de toate.

Ne iubim țara în trecut și viitor, promitem, — astfel suntem educați și educăm pe alții, — că ne vom da viața pentru țară, dacă ni se va cere, ca și când acesta ar fi singurul sacrificiu și cel mai prețios ce-l putem da și pe care-l cere țara dela noi!

Nu aceasta e jertfa ce o cere țara dela noi, nu pentru toți acesta e semnul dragostei noastre de țară. Ferească Dumnezeu ca toate generațiile să aibă ocaziunea să-și dovedească dragostea de țară, dându-și viața pentru ea! Și cei ce nu o au această ocaziune, și din 100 de sigur 90 nu o au, aceștia nu și iubesc țara, aceștia să nu o iubească!?

Ce vor da aceștia? Mult mai puțin, dar mai mult, decât *odată* viața! Vor da, dacă o iubesc și ca să dovedească că o iubesc: vor da *clipa, toate clipele* vieții lor, viața lor întregă pentru totdeauna. Vom da ce-a dat marele Iancu: toată dragostea, toată *clipa* vieții, toată nădejdea lui, căci a înnebunit când, înșelat de împăratul, l-a înstăpânit simțământul zădărniceii luptelor spre mai bine.

Dar generația noastră, mare admiratoare a trecutului, plină de mari nădejdi de viitor —, în prezent, e mândră, dacă poate să se îmbrace în haine de contrabandă, deci poate înșela fiscul și trage două sau trei plăți dela stat spre marea pagubă a tuturor și a țării.

Dar viața religioasă nu se bazează pe același trecut și viitor, păgubind prezentul, și pierzând clipa care singură ne mântue.

Vorba în care credem e: »Sancti admirandi, non imitandi«.

Când preotul, în predicele sale, aduce pilde din viețile sfinților, creștinul răsuflă mai liniștit: *nu de el e vorba*, ci de sfinți. Pentru sfinți e legea creștinească.

Așa e, dar cine nu vrea să devină sfânt, nu e creștin, nici va intra în împărăția cerurilor! Iar dacă nu va intra, la ce folos mai e creștin?

Isus, cât timp a fost pe pământ, o folosit pentru învățarea oamenilor, pentru cari a venit, prezentul. Adânc cunoscător, al literii și sensului Scripturilor Vechiului Testament, — vorbeau doar de El, — doar singurul adevărat cunoscător al istoriei sfinte a *trecutului* omenirii și al neamului său; pildele sale sunt totuși rar scoase din acest bogat izvor.

Fântână nouă a săpat, izvor nou a fășnit cu puterea lui din stânca, ce părea moartă prezentului: izvor bogat, izvor minunat de apă rece, din care cel ce bea, nu mai însetează în veci. Pildele lui Isus sunt șuvițe de apă vie, ce fășnesc proaspete din realitatea clipei, pe care o trăește o simte împreună cu cei pentru binele cărora le spune.

Pildele lui sunt: exemplul smochinului, pe care-l face să se usuce ca să poată fi ars: pentru că nu aduce roadă. E exemplul lui Zacheu, cel urcat în pom ca să-l vadă pe Isus și în a cărui casă intră ca să i-o mântuiască, dar care dă în aceeaș clipă înapoi împătrit celor, pe cari i-a nedreptățit. Pilda lui e pățania celui căzut între tâlhari, de care singur străinului i-e milă, scaldându-se 'n baia milei și născându-se din ea el, străinul *deaproapele* lui și al său.

Pilda lui e văduva ce cere, cere — până primește. Cel ce bate, până i se deschide.

Pilda lui sunt fiii Tunetului, cari cer locul de-a dreapta și de-a stânga — în *împărăția lui*, ca să-i învețe că, în împărăția lui, cine vrea să fie mai mare decât toți, să slujească tuturor.

Pilda lui e plânsul femeilor ce l plângeau, când e dus spre pierzare: Femei ale Ierusalimului, ce mă plângeți pe mine? Plângeți asupra voastră și asupra fiilor voștri!

Pilda lui Isus e viața celor din jurul său, e realitatea prezentă.

Pilda lui Isus e viața lui: dela naștere până la moarte: dela sărăcia peșterii până la singurătatea și golătatea crucii. Pilda lui Isus e crucea lui, sunt brațele lui întinse pe ea. Pildă lui Isus ne cheamă spre aceeași moarte în suferință, pentru a putea învia din mormântul întunecat al patimilor noastre, prin drumul curățitor al suferinței crucii ce o purtăm, la lumina nepieritoare a adevăratei vieți.

Ne'nșelăm dacă credem că viața lui Isus trebuie admirată numai. Viața lui Isus e pildă de urmat, a sfinților de asemenea: »Pilda v'am dat vouă, ca precum am făcut eu, și voi să faceți așisderea«. Pilda Mântuitorului e veșnic actuală; sfinți sunt și în vremea noastră, între noi: nu-i vedem, căci nu-i iubim și nu-i căutăm. Dela moartea sf-tei Terezii n'au trecut decât vreo câteva decenii, dar noi îi ținem novene, mai bucurosi decât s'o urmăm!

Mundus vult decipi! Lumea vrea să fie înșelată, ne înșelăm pe noi înșine.

Autoînșelăciune ne e viața, începând cu petrecerea șgomotoasă, răsul nestăpânit de anul nou. Rădem înconștienți, când s'ar cădea să plângem conștienți

de starea tristă în care ne sbatem sufletește, conștiinți de patimele ce ne mistue, de urile ce ne pasc, de indiferentismul ce ne'ntunecă. De toate avem motive, numai de răs nu, dar râdem. Trăim în ireal, în minciună, ca'n elementul nostru. Am ieșit din noi înșine, trăim pe meleaguri străine de interesul sufletului nostru.

Mâncăm ceea ce ne strică, bem ce ne îmbată, ne îmbrăcăm cu ce nu ne ține de cald, nici nu acopere golătatea devenită haină de gală. Vorbim când n'avem ce spune. Tăcem când sufletul își urlă nenorocirea; ne'nfundăm urechile în sunetele sprințare ale jazz-bandului ce cântă 'n ritmul trupului îmbătat de propria-i plăcere. Râdem, râdem, dansăm și chiuim în lumina feerică a anului nou, ca să nu auzim suspine, plânsul înăbușit al sufletului închis în temnițele neactivității și al patimilor istovitoare.

Oh, de-am putea cânta cu poetul: (M. Eminescu)

» Jalnic ard de viu chinuit ca Venus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i,
Focul meu a l stinge nu pot cu toate apele mării.
De-al meu propriu *vis* mistuit mă vaet,
Pe-al meu propriu rug mă topesc în flacări ...
Pot să mai *re'nvii luminos din el ca pasere o Phoenix*“.

.....
.....
Suferință, tu, dureros de dulce,

.....
.....
Ca să pot muri liniștit, *pe mine Mie reddă-mă*“.

Augustin Cosma.

CRONICI

— **Instalarea protopopului de Tășnad.** În ziua de 27 Ianuarie c. s'a făcut la Tășnad instalarea noului protopop, M. On. Alexandru Mihașiu. Solemnitatea instalării începe la ora 10 cu liturghia pontificată de către delegatul episcopesc, Revmul canonic Augustin Maghiar. După sf. Evanghelie s'a cetit decretul de numire și s'au predat noului păstor insignele jurisdicției parohiale. Revmul delegat episcopesc a vorbit apoi despre Preoție, iar noul păstor a urcat amvonul și și-a anunțat în cuvinte nemeșteșugite programul, care a mișcat întreg norodul până la lacrimi. — Între participanți am remarcat pe următorii domni cu familiile: Vasile Oros fost senator, Virgil Mureșan consilier de Curte, Dr. Pop primpretor, Al. Pop avocat, Dr. S. Oros notar public, I. Perva judecător, Nichita primar, N. Pinte director de bancă, Pustai f. primar, P. Sfura casier, Directorul școlii primare, D. Mărieș învățător, I. Hitter magistrul postal, E. Coroianu funcționar, D. Tomescu funcționar, Păr. Mihai Boca, Păr. Mihai Sălăgean, Păr. Dr. G. Stan, Păr. Ioan Chișiu, etc. — După sf. liturghie a urmat o recepție elegant aranjată la Casina din Tășnad. Pe noul protopop l-au bineventat: Păr. L. Silaghi în numele bisericii gr. cat. din loc; Păr. M. Lang în numele bisericii romano-ca-

tolice; pastorul Bereczky în numele comunității reformate; rabinul în numele comunității israelite; Păr. Iuhas în numele preoților din district; directorul școlii primare în numele învățământului; primarul orașului în numele cetățenilor, etc. — Sărbătoarea instalării s'a încheiat prin banchetul dat din partea credincioșilor în cinstea noului protopop. S'au rostit și câteva cuvântări. Revmul canonic A. Maghiar a toastat pentru Rege și Episcop, Păr. Iuhas a exprimat devotamentul preoților din tract. Dr. Virgil Mureșan — un profund gânditor și un devotat sincer al bisericii — și-a exprimat dorința cum ar dori să fie preotul lor: »De parte de luptele politice, departe de certurile mărunte dintre noi, deasupra noastră a tuturor. Să fii judecătorul nostru«. — Părintele Stan i-a adus mulțumiri pentru serviciile multe făcute seminariștilor în calitate de confesor. Dr. Sever Oros, l-a rugat să nu-și uite de idealul național al tineretului din Tășnad, ci să fie »Preot cu crucea 'n frunte«. Sărbătoritul le-a mulțumit tuturor pentru frumoasele sentimente exprimate și pentru primirea caldă ce i-au făcut. — Noi orădanii regretăm plecarea unui preot atât de bun din mijlocul nostru, dar văzând dragostea cu care a fost primit la Tășnad, ne resemnăm. și mărturisim, că nici că se putea alege o persoană mai potrivită. Să-i dea Bunul Dumnezeu rod îmbelșugat și mulți ani cu sănătate.

Ioan Micu.

— **O faptă vrednică de urmat.** Par'că mai mult ca altădată, în cursul Anului Sfânt, Inima dumnezească a lui Isus a revărsat din belșug binecuvântările Sale asupra omenirii întregi. Pretutindeni, în amintirea acestui mare jubileu al răscumpărării noastre, s'au înălțat locașuri frumoase de închinăciune și cruci comemorative. Ba unde oamenii singuri n'au putut învinge greutatea materiale împreunate cu săvârșirea acestor opere sfinte, le-a venit într'ajutor, prin mijlocirea oamenilor de suflet și de bunăvoință, însuși Dumnezeu. Așa ceva s'a întâmplat și în diecea noastră. — De doi ani de zile se trudește Păr. V. Trușășiu cu poporenia filiei sale *Chereușa* (Sălaj) să ridice în locul fostului locaș de închinăciune dărăpănat, o biserică frumoasă, în stil românesc. Toamna trecută, în 30 Sept. 1934, Exc. Sa Episcopul diecezan delegă pe Revs. canonic Ioan Buteanu, ca Sf. Sa să o binecuvinteze, solemn. La fața locului, Revmul Buteanu văzând greutatea ce întâmpină părintele local și poporenia la continuarea lucrărilor de zidire a bisericii, luă asupra-și nobila obligațiune de a-i ridica însuși Iconostasul. Zis și făcut. La sărbătoarea Crăciunului ce trecu, Păr. Buteanu, își împlini promisiunea: dăruie noii biserici din Chereușa frumoasa sumă de 20.000 Lei. S'a întâmplat la acest Crăciun — ca și la Nașterea Domnului — că lui Isus, pe lângă ofrandele spirituale ale credincioșilor (păstorilor de odinioară), i s'a adus și din darurile crailor din răsărit aurul de lipsă pentru ridicarea unui Iconostas la noua Sa locuință. — E o pildă grăitoare aceasta pentru cei ce vreau să înțeleagă. Și câți sunt de aceia cari ar putea să facă mult bine cu averea ce le-a dat-o Dumnezeu, și nu fac. Deși nicăeri nu e mai bine plasat banul decât când îl dai pentru Dumnezeu și pentru suflete. Nădăduim că

nobilul gest al Păr. canonic Buteanu, va fi urmat de mulți alții, pentru a dovedi că fii Bisericii noastre sfinte sunt pătrunși de spiritul de jertfă și de abnegație când o cere aceasta mărirea lui Dumnezeu și binele sufletelor. Credincioșii din Chereușa îi mulțumesc și pe această cale pentru darul făcut.

BIBLIOGRAFIE

— „**Preotul în școală**”, de P. Mihai Sălăgeanu — Oradea 1934. Prețul 25 Lei. Am citit broșura păr. *Mihai Sălăgeanu*, încercatul nostru pedagog și fără să vreau gândul m'a dus îndărăt cu câteva decenii. Manualul nostru de școală, manualul trecutului. Aceeași hârtie slabă cenușie care-ți indica dela început truda și severitatea muncii depusă de autor, din inimă curată și cu gând curat pentru ridicarea sufletească a celor ce-l vor lua în mână și-și vor perândă ochii setoși de lumină în cursul unui an de școală. Un an de școală... nu constituie o glumă a vieții, învățământul nu e dat pentru a constitui o superficială plimbare printre zidurile școlii, printre profesori distrați și o frunzărire ușoară a unor sumedenii de manuale capricios și artistic întocmite. Un an de școală constituie o etapă din viața școlarului pentru a se deprinde cu seriozitatea și disciplina activității din anii de maturitate și de aceea credem că e de condamnat ori care sistem pedagogic ce caută ca să răpească ori cât de puțin din această severitate școlară, care indică în parte seriozitatea vieții în care va intra viitorul elev. Școala trebuie să indice oglinda vieții în care va păși viitorul cetățean, o deprindere pentru viața, ce nu are obiceiul să ierte scăderi și să opoșească ignoranța fardată. *Păr. Mihai Sălăgeanu* a căutat să contribuie și el cu ceva la creșterea generațiilor de mâine, dând în mână preoțimii noastre îndreptarul pentru cea mai importantă materie de educație a tinerelor odrasle din învățământul primar: *lecțiile micului catechism*, ce constituiesc „*rodul unei îndelungate activități pline de drogoste și însuflețire pentru cauză*”. Cincizeci și șapte de lecții din micul catechism, întocmite în dorința ca cei ce le vor utiliza „*să aibă parte de bucuriile și mulțumirile sufletești*” de care s'a învrednicit și autorul în cursul celor „*mai bine de 30 de ani petrecuți întru formarea tinerelor odrasle ale neamului*” său „*tubit*” și „*ale scumpul noastre Biserici*”. Frumos lucru! Și mai ales *util*. Cartea Păr. Sălăgeanu e lucrată cu muncă răbdurie bătrânească și de aceea *pe cei interesați în același teren al educației îi captează dela întâiele pagini*. Crescut în severitatea principiilor pedagogice ale trecutului, familiarizat cu noile orientări ale educației din timpurile noastre, a căutat ca, experiența sa să o răspândească și în cercurile preoțimii noastre și noi credem că a făcut bine că nu și-a îngropat „*talanșii*” în pământ. Și credem că, dacă nu noi oamenii, Dumnezeu îi va răsplăti această chiverniseală înțeleaptă.

P. V. B.

— **Pr. Octavian Popa**, *Făgărașul sub Domnii Munteni*. Extras din Anuarul gimnaziului de fete din Făgăraș pe anul 1933/34. Făgăraș, Tipogr. I. Hațiegan 1935. Format 8, 36 pagini. Făgărașul e unul din cele mai istorice ținuturi ale noastre. Tradiția de el leagă însăși descălecarea, adică întemeierea Țării Românești. De acest subiect se ocupase și regretatul canonic și academician Agustin Bunea în discursul său de recepție. Autorul promite să revină în revista „Blajul” din a. c. Aceste pagini sunt, deci, numai rezumatul studiului mai documentat, pus în vedere. El îmbrățișează lunga epocă, dela întemeierea Țării Românești, până la Mihai Viteazul (1601). În așteptarea studiului promis, recomandăm iubitorilor de lecturi istorice aceste pagini linoase. (lg).

Tipografia Românească, Oradea.

— **Examenul de conștiință**. Mica broșurică a P. Sepsier, scrisă în limba franceză și tradusă în românește de Pr. Ioan Vultur prof., vine să îmbogățească literatura noastră ascetică, destul de sărăcuță. E o broșurică în care autorul și-a propus să evidențieze cu argumente scoase din rațiune, experiență și autoritate de câtă importanță e examenul conștiinței în viața spirituală. Deosebește examinarea preventivă, prin care stabilești defectele de cari vrei să te aperi în concret, examinarea particulară și examinarea generală, la care se reduce și examinarea dela mărturisire. — Sfârșește prin a arăta, ce păreri aveau păgânii, sf. Scriptură, sf. Părinți și Autorii mai însemnați ascetici cu privire la examenul conștiinței. Traducătorul, va fi recompensat, credem, pentru munca depusă, nu atât în cele materiale — căci prețul de 10 Lei e destul de modest, — cât mai ales în cele spirituale și în special mângâierea că a pus în mână cititorilor, de ori ce categorie ar fi, o cârtică de mare folos spiritual. O recomandăm cu drag tuturor.

REVISTE

— **Misionarul euharistic**. An. II, Nr. 1. Organ al Asociației Preoților Adoratori, Mănăstirea Bixad, jud. Satu-Mare. — Cu ajutorul lui Dumnezeu, se umple acum în presa noastră și golul îndeajuns simțit mai înainte al unei publicații pentru promovarea cultului euharistic în clerul și prin el, în poporul nostru credincios. Apare lunar. Abonamentul pentru toți cei ce nu fac parte din Asociația Preoților Adoratori, Lei 20. Pentru membrii Asociației, gratuit.

— **Flori de Crin**. An. IV, Nr. 1. — Se simțea de multă vreme necesitatea unei publicații periodice literare-religioase pentru femei, când Păr. Teofil Bălibanu începu în 1932 la Șimleul-Silvaniei redactarea „*Floriilor de Crin*” ce acum pășesc pline de grație și demnitate în al patrulea an de viață. Incredințate fiind grijii Sf. Tereza de Pruncul Isus, nu ne mirăm că au reperțat atâtea succese. De altfel misiunea și-o împlinesc pe deplin. În numărul de față putem citi: „*Regele în biserică*”, „*Fratele Constantin*”, „*O operă necunoscută a lui A. Bunea*”, „*Nevinovăția de copil*”, „*Despre femeie*”, „*Gânduri pentru ziua Unirii*”, „*Criminalii*” (articol în legătură cu legiferarea avortului), diferite poezii, scrisori, răspunsuri, cronica, etc. — Apare lunar. Abonamentul anual: 120 Lei, pentru studențime 100 Lei, pentru societăți și instituții Lei 200.

— **Tinerimea nouă**, Buletin pentru tinerime Blaj. Se afirmă tot mai mult, dând tineretului ceea ce-i lipsește mai mult azi: O doctrină bazată pe exemplele oamenilor mari. „*Exempla trahunt verba volant*”. Puterea de a imita la tineri e mai mare, decât la cei înaintați în vârstă. Câți tineri nu-și datorează tăria de caracter, părinților, profesorilor sau oamenilor celebri cu care au venit în contact, direct sau indirect, prin citirea vieții lor. Și câți alții iărăși nu-și datorează destrăbălarea și imoralitatea lor necredinței în care au trăit, sau cărilor rele, pe care le-au citit. Tinerimea nouă, este mesagera și sfătuitoarea bună a tuturor tinerilor, a celor buni pt. a-i încuraja să devină tot mai buni, a celor mai puțin buni, pentru a-i trezi din moleșală și lene. Și această misiune sfântă și-o îndeplinește simpatica revistă dela Blaj prin colaboratorii ei, cari sunt membri Congr. Mariane. Iată cum înțelege însuflețitul redactor P. Dr. Ioan Suciuc să dea Congregațiilor Mariane un nou puls de viață prin îndemnul membrilor săi la apostolatul presei. La fel vor putea face toți membrii Congregațiilor Mariane, de pe la orașe. — Recomandăm stăruitor abonarea și sprijinirea acestui Buletin pentru tinerime. — Abonamentul 35 Lei anual. Apare în fiecare lună în 16 pagini.

Redactor: Coriolan Tămăian